

SEISMONAUT

Markedet for lagringsmedier og privatkopiering i Danmark

Kulturministeriet

November 2020
Udarbejdet af Seismonaut for Kulturministeriet

Indhold

1. Indledning	3
2. Konklusion	4
3. Markedet for lagringsmedier	5
3.1 Lagringsmedier omfattet af den nuværende ordning	6
3.2 Lagringsmedier uden for den nuværende ordning	7
4. Befolkningens privatkopieringsadfærd	8
4.1 Lagringsmedier	8
4.2 Medievaner	9
4.3 Lovlig kopiering af indhold til privat brug	10
5. Metode	15

1. Indledning

Formålet med blankmedieordningen er at sikre ophavsmænd og andre rettighedshavere kompensation for de økonomiske skadevirkninger, som privatkopieringsundtagelsen i ophavsretsloven kan medføre.

Blankmedieordningen blev indført i 1992, hvor kopieringen skete på løse lagringsmedier som kassette- og videobånd og senere DVD'er, CD'er og MiniDiscs. Sidenhen er der kommet nye teknologier til som smartphones og tablets. Blankmedieordningen skal moderniseres, så den afspejler befolkningens privatkopieringsadfærd og markedet for lagringsmedier.

På den baggrund har Seismonaut, på vegne af Kulturministeriet, i efteråret 2020 gennemført en analyse af markedet for lagringsmedier og privatkopieringstendenser i Danmark. Analysen er en opdatering af den analyse, Seismonaut gennemførte for Blankmedieudvalget i forsommeren 2017.

1.1 Læsevejledning

Efter konklusionen i kapitel 2 er rapporten disponeret som følger:

Kapitel 3 sammenfatter det danske marked for lagringsmedier. Kapitlet bygger på data fra analysevirksomheden GfK og Copydan KulturPlus.

Kapitel 4 indeholder en kortlægning af befolkningens anvendelse af lagringsmedier og deres medievaner samt kopieringsadfærd i relation til originalt indhold såsom musik, film og TV-programmer. Kapitlet er baseret på en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse med 1.501 respondenter i aldersgruppen 15-74 år.

Afslutningsvist vil der i kapitel 5 blive redegjort for metoden bag undersøgelsen.

Rapporten er opbygget efter samme grundstruktur som i 2017. Nærværende rapport er suppleret med flere oplysninger omkring den voksne befolknings aktuelle kopieringsadfærd.

2. Konklusion

I 2019 blev der solgt 2,4 mio. integrerede lagringsmedier og 1 mio. løse lagringsmedier. Inden for det seneste halve år har 15% af den voksne befolkning foretaget lovlig privatkopiering.

Kortlægningen af salget af lagringsmedier viser, at markedet for integrerede lagringsmedier fortsat er langt større end markedet for løse lagringsmedier. I 2019 blev der samlet set solgt ca. 2,4 mio. integrerede lagringsmedier og lige under 1 mio. løse lagringsmedier. For de løse lagringsmedier, der er omfattet af den nuværende blankmedieordning, er det samlede antal solgte enheder i perioden 2016-2019 faldet med 41%. I samme periode er antallet af solgte lagringsmedier, der ikke er omfattet af den nuværende ordning, i alt faldet med 10%. Der er dog stor variation i udviklingen af salgstallene for integrerede lagringsmedier, hvilket vidner om et fluktuerende marked.

Analysen af den voksne befolknings medievaner og kopieringsadfærd viser, at befolkningen råder over en lang række lagringsmedier, der kan anvendes til kopiering. De mest udbredte lagringsmedier er computere og smartphones efterfulgt af tablets og USB-sticks. Det samme var tilfældet i 2017.

46% af befolkningen har adgang til indhold, som de på et tidspunkt i deres liv har kopieret på minimum én af de enheder, de råder over. Dette er på niveau med 2017, hvor andelen var 48%. Her er altså tale om adgang til ældre indhold, idet blot 15% af befolkningen har foretaget kopiering inden for det seneste halve år. I 2017 var den tilsvarende andel 17%.

Ligesom i 2017 anvender et flertal af befolkningen ikke deres udstyr til lagring af kopieret indhold. Det gælder også blandt den del af befolkningen, der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år.

Det er dertil kendetegnende, at langt hovedparten af befolkningen aldrig eller sjældent har anvendt udstyret til at se eller lytte til det indhold, de har lagret, hvilket også er på linje med resultaterne fra 2017. Den andel af befolkningen, der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år (2%-14% på tværs af lagringsmedier) ser eller lytter for en stor dels vedkommende jævnligt til indholdet.

Endelig gælder det fortsat, at lagringskapaciteten på de enheder, befolkningen råder over, i overvejende grad slet ikke anvendes til at lagre kopieret indhold. Det gælder også for den andel af befolkningen, der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år.

3. Markedet for lagringsmedier

Figur 1: Antal solgte enheder

Type	2019
TOTAL	3.375.324
Løse lagringsmedier	997.655
Integrerede lagringsmedier	2.377.669
Løse lagringsmedier	
USB-stick	437.671
Memory-card	287.730
Ekstern harddisk	116.323
CD-R	78.984
DVD, Blu-ray & HD DVD	76.022
Kassettebånd	418
MiniDisc	345
VHS-bånd	162
Integrerede lagringsmedier	
Smartphone	1.258.952
Smart TV ²	Ingen lagring
Bærbar PC	298.070
Media gateway ³	267.857
Tablet	266.660
Smart watch	120.243
Spillekonsol	116.825
Stationær PC	43.768
Netværksharddisk	5.294

Som led i analysen er der indhentet opdaterede salgstal for løse og integrerede lagringsmedier i Danmark. I 2019 blev der solgt knapt 2,4 mio. integrerede lagringsmedier og lige under 1 mio løse lagringsmedier. I figur 1 ses en oversigt over antal solgte enheder fordelt på løse og integrerede lagringsmedier¹.

1 Salgstallene inkluderer de mest udbredte lagringsmedier, der sælges på det danske marked. Mp3-afspillere indgår ikke i datagrundlaget, da GfK ikke længere indsamler salgstal herpå grundet meget lave salgstal for denne varegruppe. Data inkluderer heller ikke TV-bokse, da disse ofte sælges via TV-udbydere.

2 GfK oplyser, at Smart TV ikke længere sælges med integreret lagringskapacitet. Der er i 2019 solgt 369.788 enheder uden lagringskapacitet.

3 Media gateways er en samlebetegnelse for udstyr, der forbinder flere enheder i hjemmet og/eller giver adgang til køb og leje af digitalt indhold. Det omfatter bl.a. Apple TV og ChromeCast. Udstyret har en mindre integreret lagringskapacitet til apps og streaming. Det er dog ikke muligt at lagre indhold på enhederne, da de er bygget op omkring streaming. Derfor er udstyret ikke egnet til lovlig privatkopiering.

Kilde: Copydan KulturPlus og GfK.

3.1 Lagringsmedier omfattet af den nuværende ordning

Der er foretaget en kortlægning af salgsudviklingen for løse lagringsmedier, som er omfattet af den nuværende ordning i form af VHS- og kassettebånd, CD-R, DVD, Blu-ray, MiniDisc, USB-sticks og memory-cards. Det vil sige salg af enheder solgt til private og indberettet af importører, grossister og virksomheder til Copydan KulturPlus.

Der er i 2019 solgt flest USB-sticks og memory-cards efterfulgt af CD-R og DVD'er. Generelt ses et fald i antallet af solgte løse lagringsmedier med undtagelse af VHS-bånd og MiniDisc, hvor volumen dog er meget beskedent.

Figur 2: Markedsudvikling for lagringsmedier omfattet af den nuværende ordning 2016-2019

Type	2016	2019	Udvikling (%)
USB-stick	629.960	437.671	-31%
Memory-card	488.102	287.730	-41%
CD-R	340.948	78.984	-77%
DVD	186.053	76.022	-59%
MiniDisc	256	345	+35%
VHS-bånd	75	162	+116%
Kassettebånd	1.629	418	-74%
Total	1.647.023	997.655	-39%

Kilde: Copydan KulturPlus.

3.2 Lagringsmedier uden for den nuværende ordning

Der er også foretaget en kortlægning af salgsudviklingen for integrerede lagringsmedier samt eksterne harddiske solgt til privatpersoner. I perioden 2016-2019 er der en svagt faldende tendens i det samlede salg af udstyr.

Smartphones er klart det mest solgte udstyr med 1,3 mio. solgte enheder i 2019. Bærbare PC'er og media gateways følger dernæst på listen. Salgstallene viser, at der er stor forskel i udviklingen på tværs af de forskellige enheder. Dette afspejler, at der er tale om et fluktuerende marked, hvor en ny produktlancering kan betyde et boost i salget af den pågældende kategori i ét år efterfulgt af et fald i de efterfølgende år.

Figur 3: Markedsudvikling for lagringsmedier uden for den nuværende ordning 2016-2019

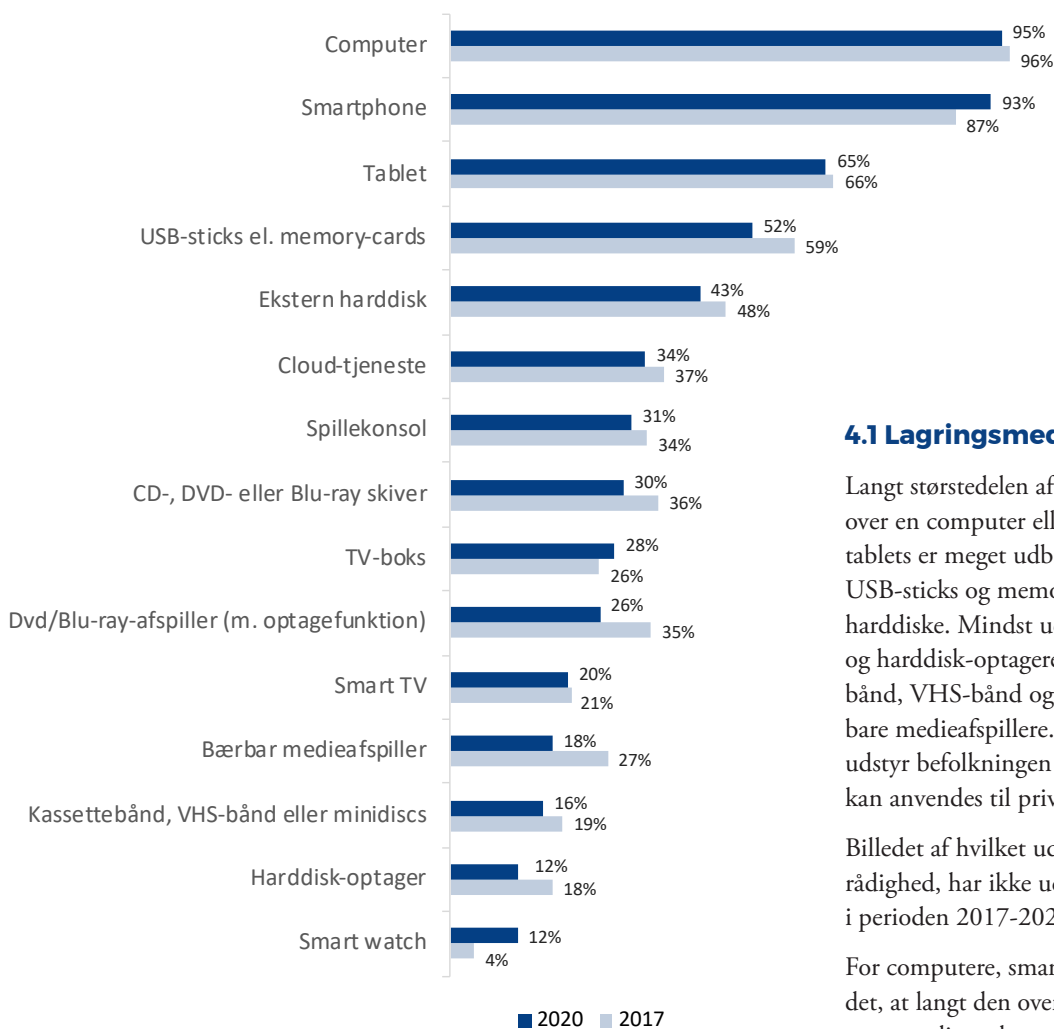
Type	2016	2017	2018	2019	Udvikling (%) 2016-2019
Smartphone	1.488.755	1.397.831	1.325.295	1.258.952	-15%
Bærbare PC	411.836	333.509	302.424	298.070	-28%
Media gateways	262.346	257.758	253.470	267.857	+2%
Tablet	269.872	267.011	275.005	266.660	-1%
Smart watch	n/a	54.502	86.805	120.243	n/a
Spillekonsol	116.873	153.424	160.390	116.825	0%
Stationær PC	63.891	49.721	49.095	43.768	-31%
Netværksharddisk	22.374	8.214	5.922	5.294	-76%
Ekstern harddisk	144.353	148.584	130.385	116.323	-19%
Total	2.780.300	2.666.324	2.602.759	2.522.022	-10%

Kilde: GfK.

4. Befolkningens privatkopieringsadfærd

Dette kapitel afdækker, hvilke lagringsmedier og tjenester den voksne befolkning råder over og benytter til at tilgå indhold. Dernæst uddybes befolkningens adfærd i forhold til lovlig kopiering af beskyttet indhold til privat brug (herefter blot omtalt som indhold).

Figur 4: Udstyr til rådighed

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse. Basis: 1.501 respondenter i 2020 og 1.520 respondenter i 2017.

4.1 Lagringsmedier

Langt størstedelen af befolkningen råder over en computer eller smartphone, ligesom tablets er meget udbredte. Dernæst følger USB-sticks og memory-cards samt eksterne harddiske. Mindst udbredt er smart watches og harddisk-optagere efterfulgt af kassettebånd, VHS-bånd og MiniDiscs samt bærbare mediaafspillere. Figur 4 viser, hvilket udstyr befolkningen har til rådighed, som kan anvendes til privatkopiering.

Billedet af hvilket udstyr befolkningen har til rådighed, har ikke udviklet sig nævneværdigt i perioden 2017-2020.

For computere, smartphones og tablets gælder det, at langt den overvejende del af udstyret er personligt udstyr eller indgår i husstanden, mens blot 5-13% af udstyret er stillet til rådighed af en arbejdsgiver til personlig brug.

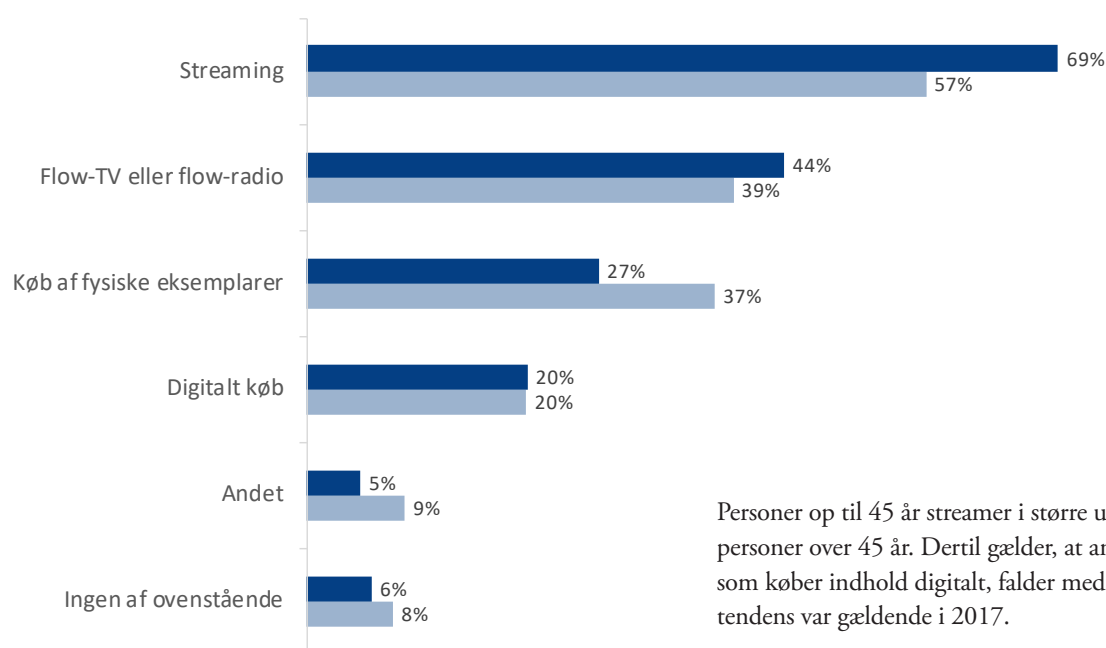
Andelen af befolkningen, der får stillet udstyr til rådighed af deres arbejdsgiver, er på niveau med 2017.

4.2 Medievaner

Som det fremgår af nedenstående figur 5 er streaming den mest udbredte adgang til indhold. Dernæst følger flow-TV og flow-radio samt køb af fysiske eksemplarer. Mindre udbredt er digitalt køb som fx downloads.

I 2017 var det overordnede billede det samme. Dog er tendenserne i retning af streaming blevet tydeligere, idet der er sket en stigning i brugen af streaming på 12 procentpoint, mens køb af fysiske eksemplarer er faldet med 10 procentpoint.

Figur 5: Adgang til musik og film

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse. Basis: 1.501 respondenter i 2020 og 1.520 respondenter i 2017.

Personer op til 45 år streamer i større udstrækning end personer over 45 år. Dertil gælder, at andelen af personer, som køber indhold digitalt, falder med alderen. Samme tendens var gældende i 2017.

De mest anvendte streamingtjenester inden for musik, lydbøger og podcasts er YouTube (54%), DR (41%) og Spotify (37%). Angående TV-serier og film er de mest benyttede tjenester DR TV (60%), Netflix (51%) og YouTube (43%).

23% af befolkningen benytter streamingtjenesternes offline-funktion, hvor det er muligt at tilgå indholdet uden internetforbindelse. I 2017 var andelen 21%.

Blandt den andel af befolkningen, der benytter sig af offline-streaming gælder det, at 33% gør det på ugentlig basis, mens 27% af befolkningen streamer månedligt og 39% årligt eller sjældnere. Offline-streaming er mere udbredt blandt personer op til 45 år end blandt personer over 45 år.

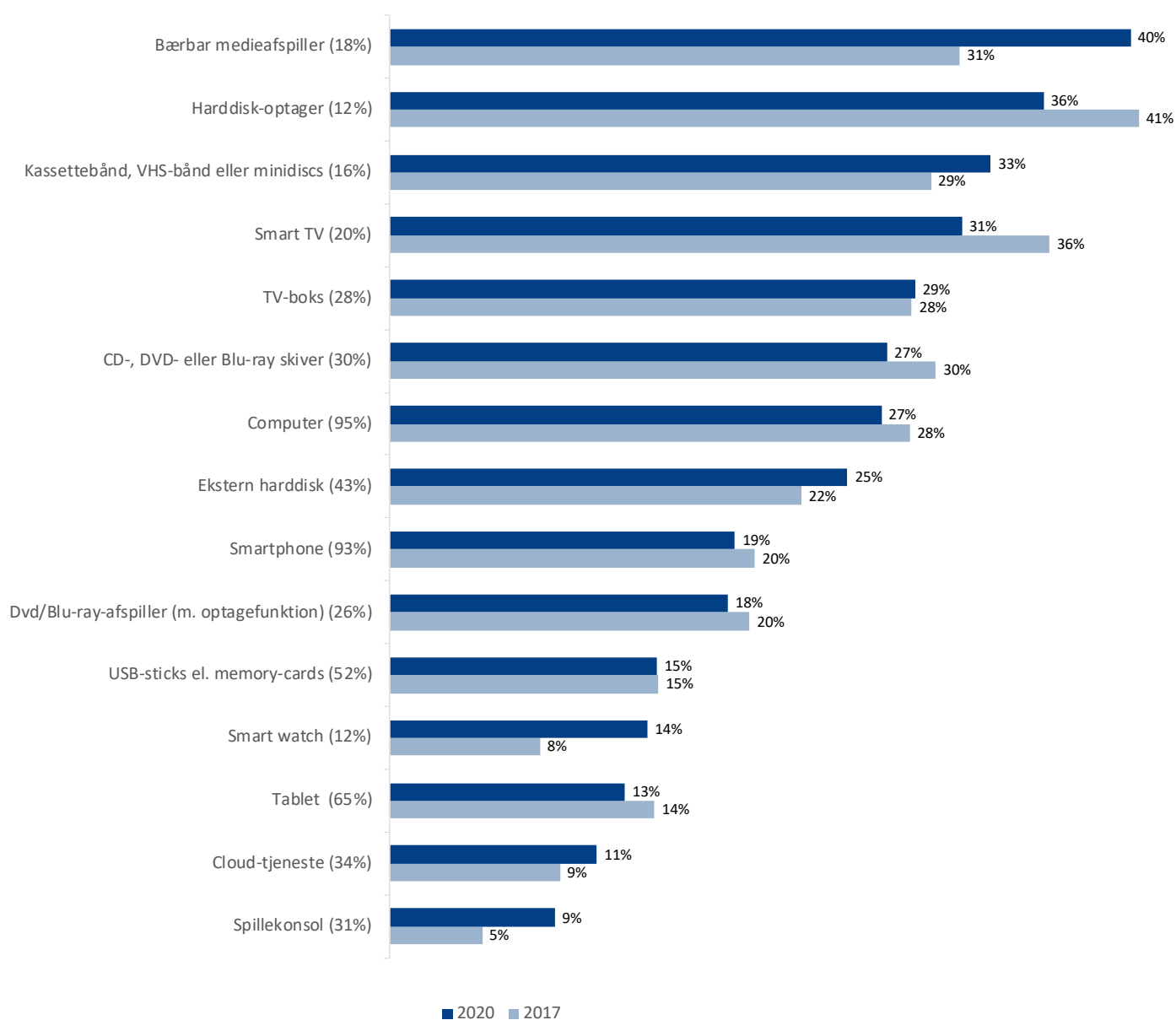
Såfremt man ikke havde mulighed for at benytte sig af streamingtjenesternes offline-funktion, ville 23% i de fleste tilfælde og 17% i nogle tilfælde være tilbøjelig til at købe indholdet i stedet for enten fysisk og/eller digitalt. 52% ville ikke være tilbøjelige til at købe indholdet i stedet.

4.3 Lovlig kopiering af indhold til privat brug

46% af befolkningen har adgang til indhold, som de på et tidspunkt i deres liv har kopieret på minimum én af de enheder, de råder over. Dette er på niveau med 2017, hvor andelen var 48%. Her er altså også tale om adgang til ældre indhold, idet blot 15% af befolkningen har foretaget kopiering inden for det seneste halve år. I 2017 var den tilsvarende andel 17%.

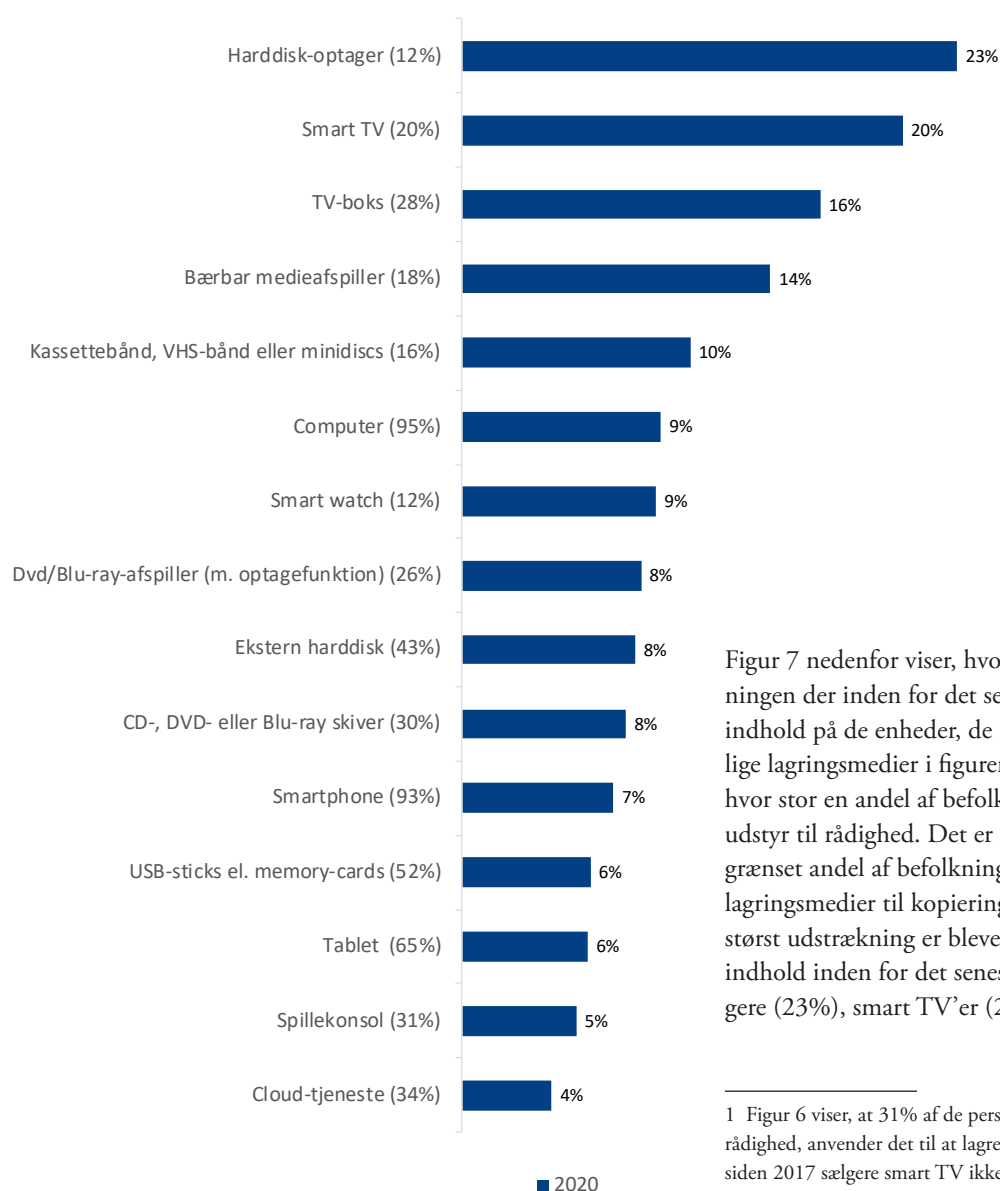
Der er 7% af befolkningen, som har kopieret musik inden for det seneste halve år, mens 12% har kopieret film og TV-programmer i samme periode. Dette er på niveau med fordelingen i 2017, hvor andelen var henholdsvis 8% og 12%. Kopiering skal her forstås som indhold kopieret fra originale kilder eller fra andre enheder, optaget fra radio eller TV-kanaler eller downloadet indhold fra lovlige kilder (fx download vouchers).

Figur 6: Lagring af kopieret indhold på enheder

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse. Basis: 1.501 respondenter i 2020 og 1.520 respondenter i 2017.

Figur 7: Lagring af kopieret indhold på enheder det seneste halve år

Figur 6 på forrige side viser hvor stor en andel af befolkningen, som på et tidspunkt i deres liv har lagret kopieret indhold på de enheder, de råder over. Ud for de forskellige lagringsmedier i figuren er det angivet i parentes, hvor stor en andel af befolkningen som har pågældende udstyr til rådighed. Et flertal af befolkningen har slet ikke anvendt deres udstyr til lagring af kopieret indhold. De typer af lagringsmedier, som i størst udstrækning er blevet anvendt til at lagre kopieret indhold er bærbare medieafspillere (40%) efterfulgt af harddisk-optagere (36%) og kassettebånd, VHS eller MiniDisc (33%).

Sammenholdt med 2017 ses en variation i, hvilke enheder der er blevet anvendt til lagring af kopieret indhold. Ser vi på de lagringsmedier, som et flertal af befolkningen har til rådighed (computere, smartphones, tablets samt USB-sticks og memory-cards) ses en let faldende eller uændret tendens fra 2017-2020¹.

Figur 7 nedenfor viser, hvor stor en andel af befolkningen der inden for det seneste halve år har kopieret indhold på de enheder, de råder over. Ud for de forskellige lagringsmedier i figuren er det angivet i parentes, hvor stor en andel af befolkningen som har pågældende udstyr til rådighed. Det er gennemgående, at en begrænset andel af befolkningen har anvendt de forskellige lagringsmedier til kopiering. De lagringsmedier, der i størst udstrækning er blevet anvendt til at lagre kopieret indhold inden for det seneste halve år, er harddisk-optagere (23%), smart TV'er (20%) og TV-bokse (16%).

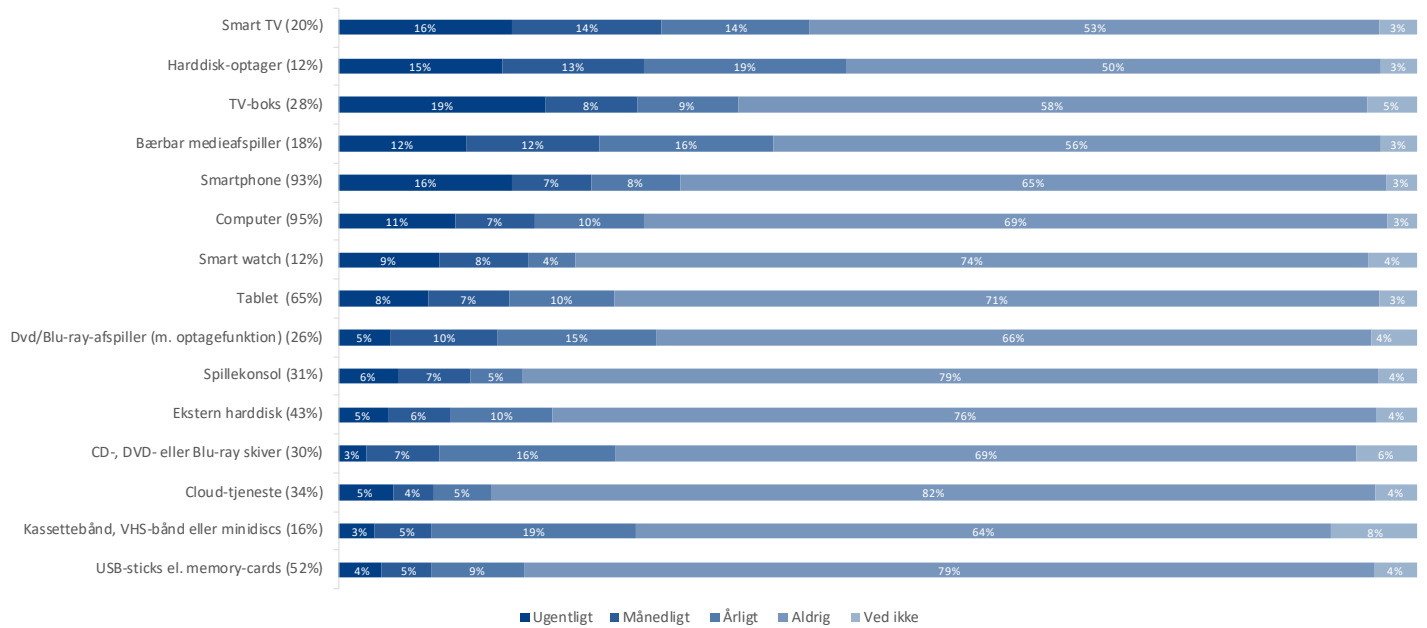
¹ Figur 6 viser, at 31% af de personer, som har et smart TV til rådighed, anvender det til at lagre kopieret indhold. GfK oplyser, at siden 2017 sælger smart TV ikke længere med integreret lagringskapacitet. Der kan imidlertid være tale om brug af smart TV'er af ældre model.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse 2020. Basis: 17-130 respondenter.

Figur 8 viser, hvor ofte befolkningen har lyttet til eller set indhold, som de på et tidspunkt i deres liv har lagret på deres enheder. Figuren skal ses som et gennemsnit på tværs af indholdstyper. Her er ikke differentieret mellem kopieret og originalt indhold, da det antages, at brugen af lagrede filer er den samme, uanset om indholdet er kopieret eller originalt. Ud for de forskellige lagringsmedier i figuren er det angivet i parentes, hvor stor en andel af befolkningen som har pågældende udstyr til rådighed.

Ligesom i 2017 er det gennemgående, at langt hovedparten af befolkningen (67-87%) i 2020 aldrig eller sjældent har anvendt deres udstyr til at se eller lytte til det indhold, de har lagret. Blandt lagringsmedierne er det fortsat smart TV'er og harddisk-optagere, efterfulgt af TV-bokse der hyppigst er blevet anvendt til at se eller lytte til lagret indhold. 12-28% af befolkningen har disse lagringsmedier til rådighed.

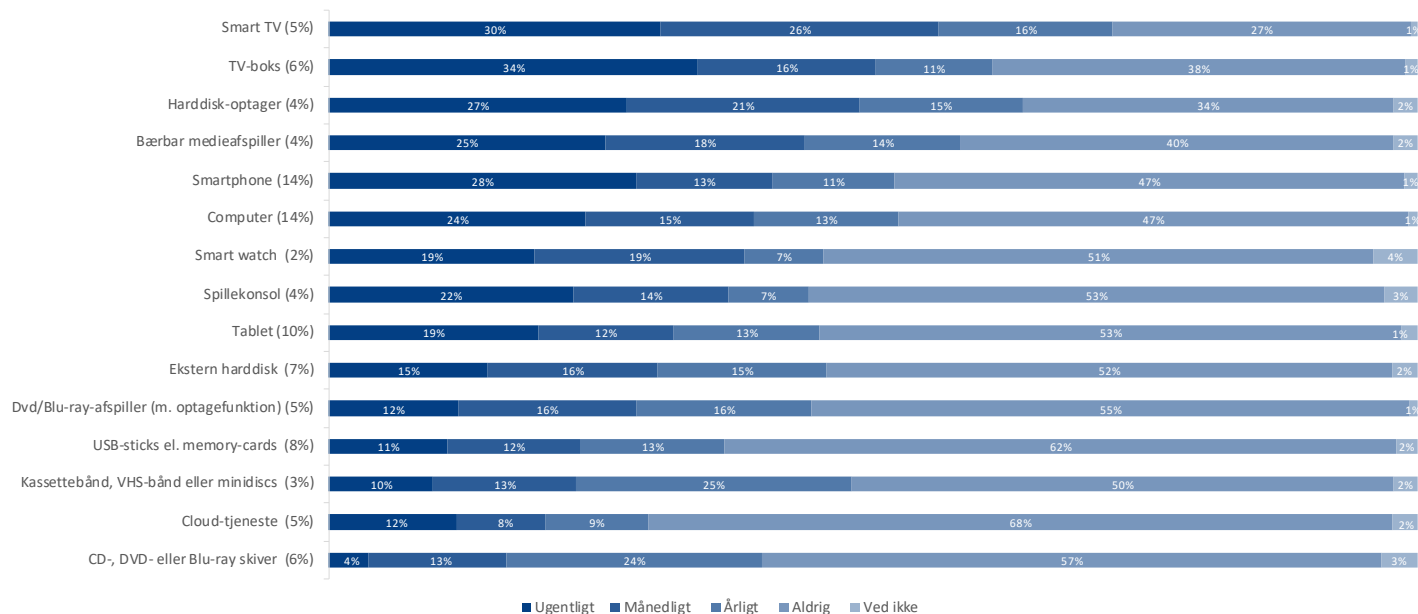
Figur 8: Brug af enheder til at lytte eller se lagret indhold

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse 2020. Basis: 61-1.464 respondenter.

Figur 9 viser, hvor ofte der er blevet lyttet til eller set indhold på tværs af indholdstyper blandt den andel af befolkningen, der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år. Ud for de forskellige lagringsmedier i figuren er det angivet i parentes, hvor stor en andel af befolkningen der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år på det pågældende medie. Den andel af befolkningen, der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år (2%-14% på tværs af enheder) ser eller lytter for en stor dels vedkommende jævnligt til indholdet.

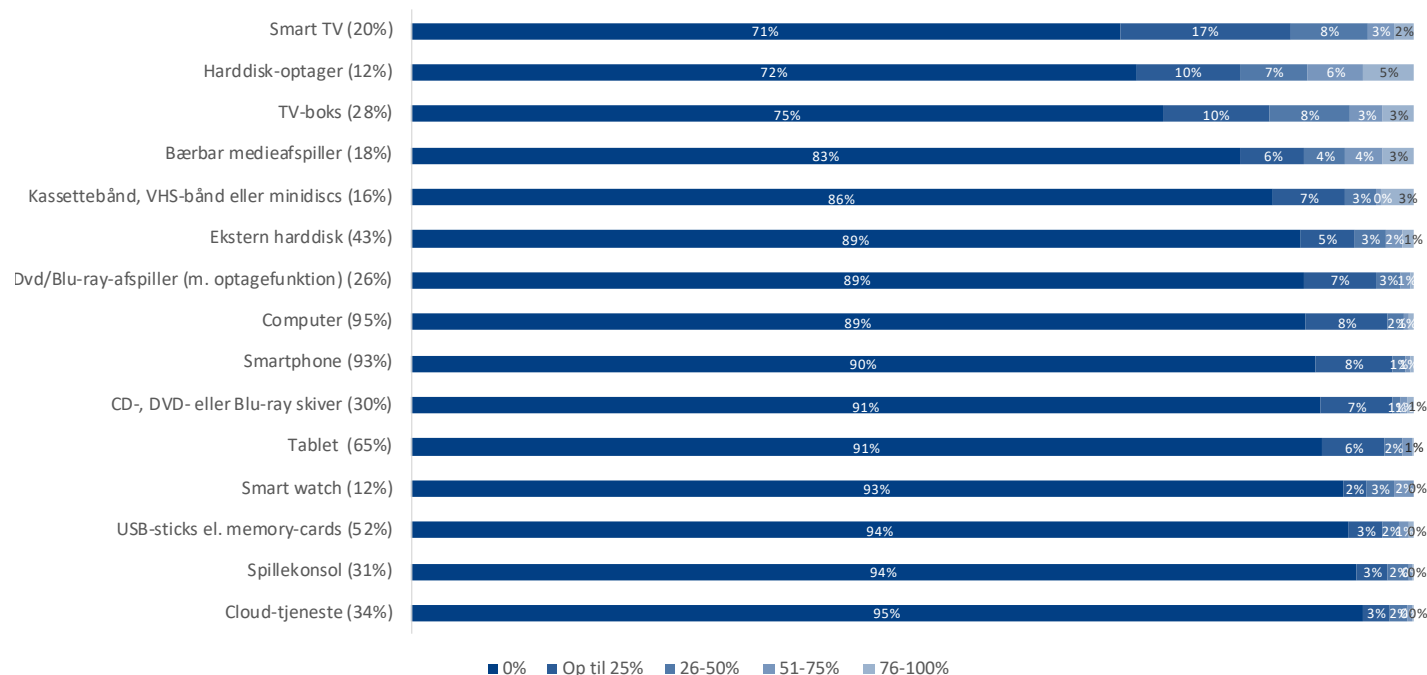
Figur 9: Brug af enheder til at lytte eller se lagret indhold blandt de, der har foretaget kopiering inden for et halvt år

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse 2020. Basis: 35-214 respondenter.

Figur 10 viser, hvor stor en andel af de forskellige enheders kapacitet, som befolkningen selv anslår, de har anvendt til at lagre kopieret indhold. På tværs af lagringsmedierne gælder det, ligesom i 2017, at lagringskapaciteten i overvejende grad slet ikke anvendes til at lagre kopieret indhold. Langt størstedelen af befolkningen har slet ikke anvendt kapaciteten til at lagre kopieret indhold.

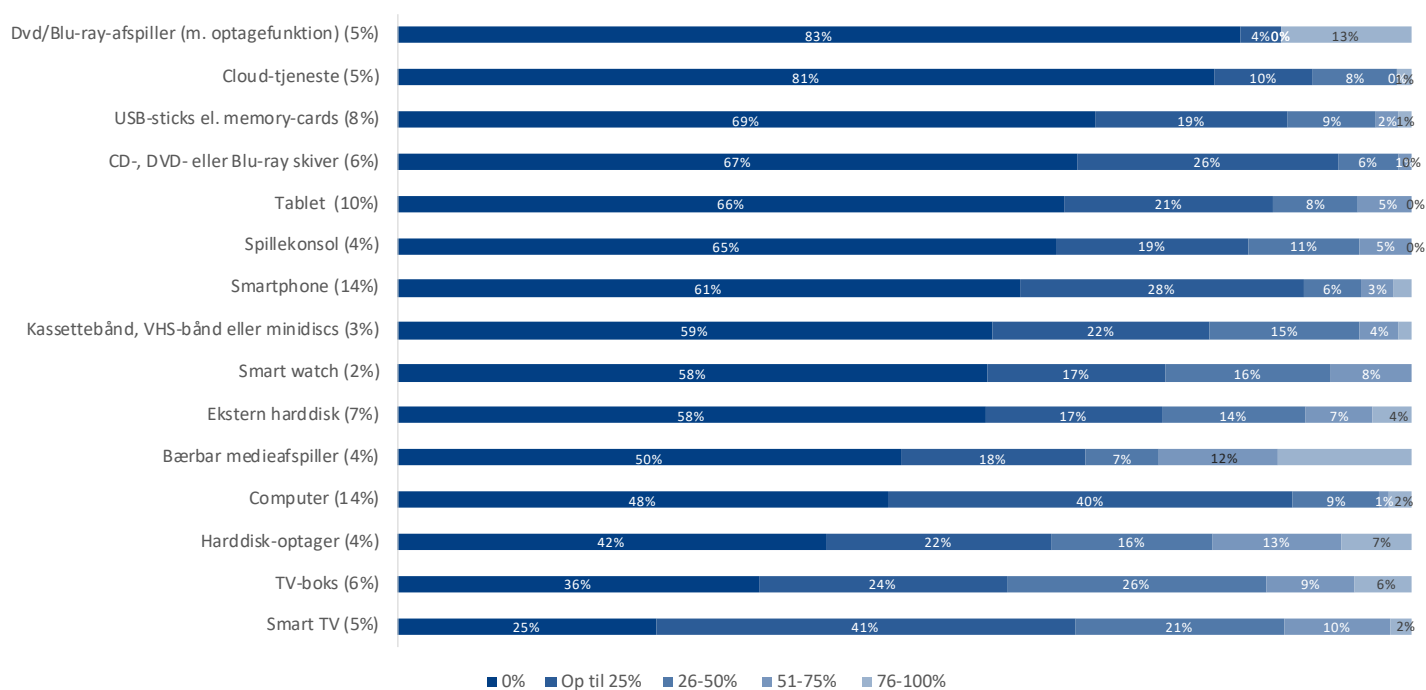
Figur 10: Kapacitet på enheder anvendt til kopieret indhold

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse 2020. Basis: 173-1.424 respondenter.

Figur 11 viser, hvor stor en andel af de forskellige lagringsmedier kapacitet der er anvendt til at lagre kopieret indhold blandt den andel af befolkningen, der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år. Ud for de forskellige lagringsmedier i figuren er det angivet i parentes, hvor stor en andel af befolkningen der har foretaget kopiering inden for det seneste halve år på det pågældende medie (2-14%). For de, der har lagret kopieret indhold, er det mest udbredt at anvende 0-25% af enhedernes kapacitet hertil.

Figur: 11 Kapacitet på enheder anvendt til kopieret indhold blandt de, der har foretaget kopiering inden for et halvt år

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse 2020. Basis: 35-214 respondenter.

5. Metode

Analysen er gennemført i november 2020 og er baseret på kvantitative datakilder.

Salgstallene fra 2019 for løse lagringsmedier under den nuværende ordning er leveret af Copydan KulturPlus, mens markedet for løse lagringsmedier for 2016 er estimeret på baggrund af opgørelser over provenu af blankmediaafgiften og ligeledes leveret af Copydan KulturPlus.

Markedet for lagringsmedier, som ikke er omfattet af den nuværende ordning er baseret på data indhentet fra analyseinstituttet GfK. Opgørelsen omfatter salg til private (B2C), mens salg til virksomheder (B2B) ikke er medtaget. Det er gjort på baggrund af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse af den voksne befolknings medie- og kopieringsadfærd, der viser, at udstyr der stilles til rådighed gennem arbejdet ifølge spørgeskemaundersøgelsen fylder ganske lidt i det samlede billede.

Analysen af befolkningens medie- og kopieringsadfærd er baseret på en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt 1.501 danskere i alderen 15-74 år. Spørgeskemaundersøgelsen afdækker befolkningens kopieringsadfærd inden for musik, TV-programmer, serier og film, samt hvilket udstyr og tjenester befolkningen råder over og benytter i relation til ophavsretligt beskyttet materiale.

Spørgeskemaundersøgelsen er baseret på et spørgeskema, der er en opdatering af spørgeskemaet fra 2017 med enkelte justeringer, der afspejler den teknologiske udvikling på området. Dette er gjort for at sikre størst mulig sammenlignelighed mellem de to undersøgelser fra 2017 og 2020.

Under de enkelte figurer i rapporten er der angivet, hvor mange respondenter der har besvaret spørgsmålet. Den statistiske usikkerhed knytter sig, foruden forholdet mellem stikprøven og populationen, til andelen af respondenter, der har besvaret de enkelte spørgsmål. Usikkerheden er angivet i tabellen nedenfor ud fra et konfidensniveau på 95%.

Figur 12: Niveauer for statistisk usikkerhed

Andel der har svaret	1%	5%	10%	25%	50%	75%	90%
Statistisk usikkerhed	+/- 0,5%	+/- 1,1%	+/- 1,5%	+/- 2,2%	+/- 2,5%	+/- 2,2%	+/- 1,5%

E

M

N

I

U

S

T

s

o